

NVPSB Gids voor Goede en Betere praktijken voor het vangen en laden van pluimvee

Inleiding

De *Gids voor Goede en Betere praktijken voor het vangen en laden van pluimvee* NVPSB is opgesteld om praktische richtlijnen te bieden voor de bescherming van het welzijn van pluimvee tijdens alle activiteiten met betrekking tot het vangen en laden. Deze Gids wordt hierna kortweg 'de Gids' genoemd. De Gids is samengesteld door de Nederlandse Vereniging van Pluimvee Service Bedrijven (NVPSB).

De Gids biedt informatie aan Pluimvee Service Bedrijven, ketenpartners en de maatschappij over het vangen en laden van pluimvee volgens goede en betere praktijken. Ketenpartners zijn pluimveehouders, pluimveedierenartsen, kuikenbroederijen, pluimveetransporteurs en pluimveeslachterijen. Bij het opstellen van de richtlijnen is rekening gehouden met de uitvoerbaarheid voor alle ketenpartners en toepassing van (EU) richtlijnen.

De informatie in deze Nederlandse gids is deels gebaseerd op de projectmatig tot stand gekomen Europese Gids voor het Transport van pluimvee: 'Guide to good practices for the transport of the Poultry' (afgerond in 2021). Deze gids is voor de EU Commissie opgesteld en geeft de visie van de auteurs op goed welzijn voor pluimvee. De projectgroep is bijgestaan door de volgende partners: Wageningen Universiteit & Research (Nederland), Centro Ricerche produzioni animali S.P.A. (Italië), Eurogroup for Animals (België, erkend als dierenwelzijnsorganisatie op EU-niveau door het Europees Parlement en de Commissie), Federatie van dierenartsen van Europa (België), Friedrich-Loeffler-Institut (Duitsland, de FLI doet fundamenteel en toegepast onderzoek op verschillende wetenschapsgebieden en richt zich op gezondheid van landbouwhuisdieren en bescherming van mensen tegen zoönosen), Helleense landbouworganisatie-Demeter (Griekenland, veterinaire onderzoeksinstituut), IFIP (Frankrijk), Institut de l'élevage (Frankrijk), IRTA (Spanje), IRU Projects VZW (België, wereldwijde wegtransportorganisatie), IZSAM (Italië), ITAVI (Frankrijk, o.a. innovatief onderzoek pluimvee), Warsaw University of Life Sciences SZKOŁA GŁÓWNA GOSPODARSTWA WIEJSKIEG (Polen), Scotland's rural college (Schotland), Banat University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine (Roemenië).

De Gids heeft aanbevelingen uit het EFSA Journal verwerkt in praktische richtlijnen. De aanbevelingen zijn gepubliceerd op 7 september 2022: 'EFSA Journal 2022;20(9):7441 *Welzijn van gedomesticeerde vogels en konijnen vervoerd in containers*'. Er staan aanbevelingen in voor het transport van pluimvee, inclusief specifieke aanbevelingen voor het vangen en laden van pluimvee.

Inhoudsopgave

1 De Gids in de praktijk brengen	2
2 Definities	3
3 Wetgeving pluimvee verzorgen, vangen en transporteren	4
4 Verantwoordelijkheden van ketenpartners	7
5 Goede en betere praktijken voor voeronthouding.....	9
6 FACTSHEET Transportwaardigheid pluimvee	10
7 FACTSHEET Stalvoorbereiding en faciliteiten voor de vangploeg.....	11
8 FACTSHEET Containers en kratten: ontwerp, onderhoud en gebruik.....	12
9 Goede en betere praktijken voor pluimveetransport	13
10 Goede en betere praktijken voor het vangen en laden van pluimvee	14
10.1 FACTSHEET Algemene richtlijnen voor het handmatig vangen en laden van pluimvee	15
10.2 FACTSHEET Leghennen ondersteboven vangen en laden.....	16
10.3 FACTSHEET Vleeskuikens ondersteboven vangen en laden	17
10.4 FACTSHEET Machinaal vangen van pluimvee	18
10.5 FACTSHEET Vleeskuikens en leghennen rechttop vangen en laden	19
11 VOORBEELD Overeenkomst van opdracht en leveringsvoorwaarden.....	20
12 Terugkoppeling slachtgegevens	23
13 Bronvermelding	23

1 De Gids in de praktijk brengen

De richtlijnen in deze Gids kunnen in praktijk worden gebracht, doordat bedrijven rekening houden met de richtlijnen in hun kwaliteitshandboek, vervoersdocumenten, opdrachtovereenkomsten en leveringsvoorwaarden (factsheets), werknemerscontracten en (bedrijfs)trainingen. Standaardwerkwijzen in kwaliteitshandboeken vormen de basis van de training van nieuw personeel en de begeleiding van bestaand personeel. Bedrijfstrainingen dienen in overeenstemming te zijn met de inhoud van de Gids om de eenduidigheid over de borging van dierenwelzijn te behouden.

Bedrijven hebben de ruimte om richtlijnen uit de Gids op eigen wijze in te vullen, als dit voor hen effectiever kan worden georganiseerd, dan beschreven is in de Gids. De inhoud van de Gids is daarom leidend, maar niet bindend. Voortschrijdend inzicht kan leiden tot herziening van de Gids.

2 Definities

‘Goede praktijken’: procedures volgens wet- en regelgeving waarbij het welzijn van het pluimvee beschermd is.

‘Betere praktijken’: vooruitstrevende richtlijnen om het welzijn van pluimvee op een hoger niveau te brengen door onder andere stress, letsel, pijn, ongemak, sterfte en de onthouding van voer en drinkwater te verminderen ten opzichte van de goede praktijken in Europese landen.

‘Uitgelegde leghennen’: leghennen die eieren voor humane consumptie produceren.

‘reguliere vleeskuikens’: jonge vleeskuikens van 42 – 45 dagen oud die bestemd zijn voor de productie van pluimveevlees.

‘Concept vleeskuikens’: een vleeskuiken dat 56 – 63 dagen oud wordt en bestemd is voor de productie van pluimveevlees.

‘Biologische vleeskuiken’: een vleeskuiken dat ongeveer 81 dagen oud wordt en bestemd is voor de productie van biologisch pluimveevlees.

‘Opfokhennen’: jonge, niet-eierleggende leghennen die op een pluimveebedrijf zijn opgegroeid als eendagskuiken en aan het eind van de ronde vervoerd wordt naar een pluimveehouder die leghennen houdt voor de productie van tafeleieren.

‘Vleeskuikenouderdieren’: kippen die broedeieren produceren, waarvan de kuikens bestemd zijn voor de productie van pluimveevlees.

‘Leghennenouderdieren’: kippen die broedeieren produceren, waarvan de kuikens bestemd zijn voor de productie van eieren voor humane consumptie.

‘Bevoegde autoriteit’: de centrale autoriteit van een lidstaat die bevoegd is voor de uitvoering van controles op het dierenwelzijn en iedere autoriteit waaraan die bevoegdheid is overgedragen.

‘Pluimveehouder’: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, met uitzondering van de transporteur, die permanent of tijdelijk voor het pluimvee verantwoordelijk is of ermee omgaat.

‘Pluimvee Service Bedrijven’: bedrijven die de service leveren om pluimvee uit stallen te vangen en te laden in transportunits.

‘Transporteur’: het bedrijf dat levend pluimvee transporteert van de plaats van vertrek tot en met de plaats van aankomst.

‘Pluimveeslachterij’: het bedrijf dat het pluimvee slacht op de plaats van bestemming.

‘Transportunit’: een pluimveekrat of container die voor het vervoer van levend pluimvee gebruikt wordt, en geen vervoermiddel is.

‘Transport’: de gehele vervoersoperatie van de plaats van vertrek tot de plaats van bestemming inclusief afladen van het pluimveetransportmiddel.

‘Lang transport’: een vervoerstraject dat langer dan 8 uur duurt, gerekend vanaf het moment van vertrek van het pluimveetransportmiddel.

‘Officiële dierenarts’: de door de NVWA aangewezen dierenarts, of een dierenarts die door een autoriteit van een andere lidstaat is aangewezen.

‘Plaats van vertrek’: de plaats waar het dier voor het eerst in een vervoermiddel geladen wordt, op voorwaarde dat het daar ten minste gedurende 48 uur voor het vertrek gestald is geweest.

‘Plaats van bestemming’: de plaats waar het pluimvee uit een vervoermiddel geladen op bijvoorbeeld de pluimveeslachterij of pluimveehouderij.

3 Wetgeving pluimvee verzorgen, vangen en transporteren

De Europese wetgeving beschrijft veel overlap in verantwoordelijkheden voor dierenwelzijn vanuit de pluimveehouder, de vangploeg en de transporteur. In de Gids worden wettelijke verantwoordelijken zoveel mogelijk als concrete taken per verantwoordelijke partij (pluimveehouder, vangploeg of transporteur en/of slachterij) beschreven.

Hieronder staan de relevante wetteksten met betrekking tot dierenwelzijn tijdens vangen, laden en transport.

Vo (EG) nr. 853/2004, 'Specifieke voorschriften', SECTIE II: 'VLEES VAN PLUIMVEE EN LAGOMORFEN' HOOFDSTUK I: 'VERVOER VAN LEVENDE DIEREN NAAR HET SLACHTHUIS':

'Exploitanten van levensmiddelenbedrijven die levende dieren naar slachthuizen vervoeren, moeten ervoor zorgen dat wordt voldaan aan de volgende voorschriften.'

1. Bij het verzamelen en tijdens het vervoer moet met de dieren voorzichtig worden omgegaan, zonder onnodig leed te veroorzaken.
2. Dieren die ziektesymptomen vertonen, of afkomstig zijn uit beslagen waarvan bekend is dat zij zijn besmet met agentia die relevant zijn voor de volksgezondheid, mogen alleen naar het slachthuis worden vervoerd wanneer dat is toegestaan door de bevoegde autoriteit.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, Hoofdstuk II 'ORGANISATOREN, VERVOERDERS, HOUDERS EN VERZAMELCENTRA', Artikel 5 'Verplichtingen inzake de planning van het vervoer van dieren':

- '1. Het vervoer van dieren mag uitsluitend in opdracht gegeven of uitbesteed worden aan vervoerders met een vergunning volgens artikel 10, lid 1, of artikel 11, lid 1.
2. De vervoerder moet een natuurlijke persoon aanwijzen die voor het vervoer verantwoordelijk is, en ervoor zorgen dat te allen tijde informatie kan worden verkregen over de planning, uitvoering en voltooiing van het gedeelte van het transport waarover hij de leiding heeft.
3. De organisatoren zorgen er voor elk transport voor dat:
  - c) het welzijn van de dieren niet in het gedrang komt door onvoldoende coördinatie van de verschillende onderdelen van het transport, dat rekening wordt gehouden met de weersomstandigheden, en
  - d) een natuurlijke persoon belast wordt met het op elk gewenst moment verstrekken van informatie aan de bevoegde autoriteit over de planning, uitvoering en voltooiing van het transport.'

Verordening (EG) Nr. 1/2005, HOOFDSTUK II 'ORGANISATOREN, VERVOERDERS, HOUDERS EN VERZAMELCENTRA', Artikel 6 'Vervoerders':

'6. De vervoerders zorgen ervoor dat iedere partij dieren vergezeld wordt door een verzorger, behalve in de volgende gevallen:'

- c) de dieren worden vervoerd in afgesloten containers die voldoende worden geventileerd en die, zo nodig, voorzien zijn van voeder- en drinkautomaten die niet kunnen worden omgestoten, en die voldoende voeder en water bevatten voor een transport dat dubbel zo lang duurt als het verwachte transport;
- d) de chauffeur treedt tevens op als verzorger.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, bijlage I Technische voorschriften, Hoofdstuk V 'VERVOERMETHODE', 1 'Voorzieningen en procedures', punt 1.7:

'Wanneer containers met dieren op het vervoermiddel op elkaar worden gestapeld, moeten de nodige voorzorgen worden genomen om

- a) te voorkomen, of, in het geval van pluimvee, konijnen en pelsdieren, zoveel mogelijk te verhinderen, dat urine en uitwerpselen op de dieren eronder vallen;
- b) de stabiliteit van de containers te waarborgen;
- c) de ventilatie niet te belemmeren.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, bijlage I Technische voorschriften, Hoofdstuk III 'VERVOERMETHODEN', punt 2 'tijdens het vervoer'

'2.7 Tijdens het vervoer moeten de dieren met passende tussenpozen, en met name met inachtneming van de voorschriften in hoofdstuk V, gedrenkt en gevoederd worden en de gelegenheid krijgen om te rusten, op een wijze die bij hun soort en leeftijd past. Tenzij anders bepaald, moeten zoogdieren en vogels ten minste om de 24 uur gevoederd en ten minste om de 12 uur gedrenkt worden. Water en voeder moeten van goede kwaliteit zijn, en moeten de dieren op zodanige wijze worden aangeboden dat het risico van besmetting tot een minimum beperkt is. De nodige aandacht moet worden besteed aan het feit dat dieren aan de voeder- en drenkmethoden moeten wennen.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, bijlage I Technische voorschriften, Hoofdstuk V 'TUSSENPOZEN VOOR HET DRENKEN EN HET VOEDEREN, ALSMEDE TRANSPORT- EN RUSTTIJDEN', punt 2 'Andere soorten'

'2.1 Voor pluimvee en als landbouwhuisdier gehouden vogels en konijnen dient passend voeder en water in voldoende hoeveelheden voorhanden te zijn, tenzij het transport korter duurt dan:

- a) 12 uur; afgezien van de laad- en lostijden of
- b) 24 uur voor kuikens van alle soorten, mits het transport binnen 72 uur na het uitkomen van de kuikens wordt voltooid.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, Bijlage I 'TECHNISCHE VOORSCHRIFTEN', HOOFDSTUK II 'VERVOERMIDDELEN'

1. Bepalingen voor vervoermiddelen in het algemeen

- 1.1 De vervoermiddelen, containers en toebehoren moeten zodanig zijn ontworpen en geconstrueerd, en op zodanige wijze worden onderhouden en gebruikt dat:
  - a) letsel en onnodig lijden van de dieren voorkomen wordt en hun veiligheid gegarandeerd is;
  - b) zij de dieren bescherming bieden tegen slechte weersomstandigheden, extreme temperaturen en klimaatveranderingen;
  - c) zij gemakkelijk gereinigd en ontsmet kunnen worden;
  - d) de dieren niet kunnen ontsnappen of eruit kunnen vallen, en zij de bewegingsbelasting kunnen weerstaan;
  - e) steeds een aan de vervoerde diersoort aangepaste luchtkwaliteit en -hoeveelheid gewaarborgd is;
  - f) de dieren toegankelijk zijn zodat ze gecontroleerd en verzorgd kunnen worden;
  - g) zij voorzien zijn van een antislipvloer;
  - h) het weglekken van urine en uitwerpselen tot een minimum beperkt is;
  - i) voldoende verlichting aanwezig is om te dieren tijdens het vervoer te kunnen controleren en verzorgen.

1.2 In het dierencompartiment en op de verschillende laadvloeren dient voldoende ruimte te zijn om voor adequate ventilatie boven de dieren te zorgen wanneer deze in hun natuurlijke houding rechtop staan, zonder dat zij gehinderd worden in hun natuurlijke bewegingen.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, Bijlage I 'TECHNISCHE VOORSCHRIFTEN', HOOFDSTUK II 'VERVOERMIDDELEN'

'5. Aanvullende bepalingen voor het vervoer in containers

5.1 Containers waarin dieren worden vervoerd, moeten op duidelijk zichtbare wijze voorzien zijn van een merkteken waaruit de aanwezigheid van levende dieren blijkt, en van een teken ter aanduiding van de bovenkant van de container.

5.2 Tijdens het vervoer en de hantering moeten de containers steeds rechtop blijven, en moeten schokken en heftige stoten zo veel mogelijk worden vermeden. De containers moeten worden vastgezet om te voorkomen dat ze door de bewegingen van het vervoermiddel gaan schuiven.'

Verordening (EG) nr. 853/2004, BIJLAGE III 'SPECIFIEKE VOORSCHRIFTEN', SECTIE II 'VLEES VAN PLUIMVEE EN LAGOMORFEN', HOOFDSTUK I: 'VERVOER VAN LEVENDE DIEREN NAAR HET SLACHTHUIS'

'Exploitanten van levensmiddelenbedrijven die levende dieren naar slachthuizen vervoeren, moeten ervoor zorgen dat wordt voldaan aan de volgende voorschriften.

1. Kratten voor de levering van dieren aan het slachthuis en modules, zo die worden gebruikt, moeten zijn vervaardigd uit niet-corrosief materiaal dat gemakkelijk kan worden schoongemaakt en ontsmet. Alle materieel dat is gebruikt om levende dieren te verzamelen en af te leveren, moet onmiddellijk na lediging en, indien van toepassing, vóór hergebruik worden gereinigd, gewassen en ontsmet.'

Verordening (EG) nr. 1/2005, bijlage I 'TECHNISCHE VOORSCHRIFTEN', Hoofdstuk VII 'RUIMTE VOOR DE DIEREN', E 'Pluimvee', 'Beladingsdichtheid voor het vervoer van pluimvee in containers'

Beladingsdichtheid voor het vervoer van pluimvee in containers

De minimumvloeroppervlaktes worden als volgt vastgesteld:

Categorie	Oppervlakte in cm ²
Eendagskuikens	21-25 per kuiken
Pluimvee, behalve eendagskuikens: gewicht in kg	Oppervlakte in cm² per kg
< 1,6	180-200
1,6 tot < 3	160
3 tot < 5	115
> 5	105

Deze getallen kunnen variëren, afhankelijk niet alleen van het gewicht en de grootte van de dieren, maar ook van hun fysieke conditie, de weersomstandigheden en de vermoedelijke transporttijd.

4 Verantwoordelijkheden van ketenpartners

In dit hoofdstuk zijn de verantwoordelijkheden van de ketenpartners weergegeven.

De verantwoordelijkheden van de pluimveehouder staan nader beschreven in hoofdstuk 4 t/m 12,

De verantwoordelijkheden van het pluimveeservicebedrijf in hoofdstuk 4, 6, 7, 8, 10, 11 en 12.

De verantwoordelijkheden van de chauffeur/transporteur staan in hoofdstuk 8, 9 en 12.

De verantwoordelijkheden van de pluimveeslachterij in hoofdstuk 3, 4, 8, 9, 11 en 12.

De pluimveehouder:

- Beoordeelt het koppel pluimvee op risico's van overdraagbare ziekte voor mens of dier, in overeenstemming met de bedrijfsgebonden pluimveedierenarts. Bij twijfel kan een dierenarts hem bijstaan om de gezondheid van het pluimvee en bij geschiktheid voor transport een gezondheidsverklaring afgeven.
- Selecteert niet-transportwaardig pluimvee individueel uit. Uitgeselecteerde dieren worden verzorgd of geëuthanaseerd door een vakbekwaam persoon.
- Stemt de planning van het vangen en laden af met het pluimveeservicebedrijf en geeft het juiste aantal pluimvee aan dat gevangen en geladen dient te worden.
- Geeft aan de slachterij door hoeveel pluimvee uit de stal moet worden afgevoerd en wat de gewichten van het pluimvee zijn. De gegevens zijn adequaat en actueel, zodat de slachterij in staat wordt gesteld om voldoende transportunits te leveren voor transport in overeenstemming met de beladingsdichtheid.
- Zorgt ervoor dat het pluimvee voorafgaand aan het transport gedurende een minimale periode wordt onthouden van voeder, maar niet van drinkwater. Het maagdarmkanaal van het pluimvee is daardoor leeg tijdens het transport.
- Is medeverantwoordelijk voor het welzijn van het pluimvee voorafgaand aan, en tijdens, de werkzaamheden van de vangploeg.
- Faciliteert de arbeidsomstandigheden en de werkzaamheden van de vangploeg. De stal wordt voorbereid, zodat het pluimvee rustig en vlot kan worden gevangen. De pluimveehouder of een bedrijfsleider is aanwezig tijdens het vangen en laden.

Het pluimveeservicebedrijf:

- Zorgt ervoor dat hun medewerkers dat pluimvee hanteert vakbekwaam en gecertificeerd zijn en volgens IKB PSB richtlijnen werken.
- Zorgt ervoor dat alle medewerkers rekening houden met de richtlijnen van de *Gids voor Goede en Betere praktijken voor het vangen en laden van pluimvee NVPSB*, in het bijzonder:
  - Er wordt zorg voor gedragen om de verspreiding van dierziekten tussen bedrijven te voorkomen. Er wordt voorzien in persoonlijke hygiëne en met hygiënische materialen gewerkt.
  - Tijdens het hanteren van pluimvee wordt vakbekwaam gewerkt, waarbij het dierenwelzijn beschermd wordt. Individuele niet-transportwaardige dieren worden niet gevangen en geladen. De zorg voor deze dieren valt onder de verantwoordelijkheid van de pluimveehouder.

Transporteur levend pluimvee (pluimveehouder, vangploeg of transporteur):

- Richtlijn voor het op- en afladen van levend pluimvee in transportunits bij de pluimveehouder en op de plaats van bestemming:
  - Chauffeurs van shovels/verreiker die het levend pluimvee uit de stal op de vrachtwagen plaatsen zijn gecertificeerd, vakbekwaam en transporteren de dieren zodanig met inachtneming van het dierenwelzijn.
  - De containers worden rustig opgepakt en horizontaal verplaatst.
  - Er wordt rustig gereden over oneffenheden in het terrein, zodat het pluimvee in de containers niet ruw tegen elkaar schuift of fladdert van schrik, of om de lichaamshouding te stabiliseren. Het op en neer klapperen van containers of kratten moet worden voorkomen, omdat het pluimvee van schrik fladdert, waarbij hun lichaamsdelen beklemd kunnen raken tussen de delen van de containers of kratten.
- De chauffeur van het pluimveetransport naar het slachthuis is gecertificeerd en vakbekwaam met inachtneming van dierenwelzijn.
  - De chauffeur ziet tijdens het op- en afladen van levend pluimvee op de plaats van vertrek en op de plaats van bestemming erop toe, dat dit wordt uitgevoerd volgens de richtlijn voor het op- en afladen van pluimvee in transportunits.
  - De chauffeur van het pluimveetransport voorziet in het welzijn van het pluimvee tijdens transport naar de plaats van bestemming.

De pluimveeslachterij:

- Zorgt voor goed onderhouden en goed functionerende containers en kratten, om het dierenwelzijn tijdens transport te beschermen.
- Zorgt voor goede afstemming met de pluimveehouder over de juiste beladingsdichtheid en stelt voldoende containers beschikbaar voor het transport van het levend pluimvee. Daarbij wordt rekening gehouden met een verschil tussen de schatting van de pluimveehouder van het daadwerkelijke aantal pluimvee in de stallen en het werkelijke aantal pluimvee dat in de transportunits dient te worden geladen. Het slachthuis zal op basis van ervaring met de juistheid van inschatting van aantallen door de pluimveehouder, een aantal extra transportunits beschikbaar te stellen, om bij onderschatting van het werkelijke aantal pluimvee overbelading te voorkomen.
- zorgt voor goede en duidelijke communicatie over de vangwerkzaamheden en het transport met de transporteur, de pluimveehouder en/of vangploeg, zodat het pluimvee in de slachterij niet langer dan 6 uur hoeft te wachten in de containers of kratten tot ze worden geslacht.

5 Goede en betere praktijken voor voeronthouding

Dieren die naar de slachthuizen worden vervoerd dienen enkele uren voor transport te worden onthouden van voeder. Een leeg maagdarmkanaal voorkomt dat het pluimvee zich tijdens transport bevuilt met uitwerpselen, en met uitwerpselen vervuild aankomt bij in het slachthuis. Alleen schone dieren mogen worden geslacht. De totale periode van voeronthouding begint op het moment dat de pluimveehouder het pluimvee onthoudt van voeder en duurt tot het moment van slachten.

Goede praktijken voor voederen en drinken rondom transport

Verordening (EG) nr. 1/2005, Hoofdstuk V, lid 2.1 onder a) schrijft voor dat pluimvee tijdens transport tot 12 uur zonder voer en drinkwater mag worden getransporteerd, afgezien van de laad- en lostijd.

Tijdens reizen langer dan 12 uur dient het pluimvee te worden gedrenkt en vanaf 24 uur ook te worden gevoederd. Het gaat bij ritten van meer dan 12 uur vooral om uitgelegde leghennen, vleeskuikenouderdieren en leghennenouderdieren. Er is maar een beperkt aantal slachthuizen dat bereid is om deze categorieën pluimvee te verwerken, waardoor met name deze categorieën pluimvee over langere afstanden vervoerd.

Betere praktijken voor voederen en drinken rondom transport

Water en voer tijdens transport zijn lastig te verstrekken vanwege het afgesloten containersysteem. Zelfs bij pluimvee dat tolerant is voor een matig lange periode van voeronthouding (ongeveer 10 uur), veroorzaakt bij hen de voeronthouding een aanzienlijke verstoring van de spijsvertering en daardoor stress. Uitgelegde (leg)kippen zijn extra gevoelig voor deze stress, omdat het leggen van eieren maandenlang extra energie heeft gevraagd. Stress is niet goed voor het welzijn van de vogels en stress kan resulteren in een slechte vleeskwaliteit en zijn beiden argumenten om de reistijd zo kort mogelijk te houden.

In het geval van reizen van minder dan 12 uur, moet de voeronthouding ongeveer 8 uur voor vertrek worden ingesteld om het maagdarmkanaal voldoende te legen. Drinkwater moet in elk geval beschikbaar zijn tot aan de start van de vangprocedure. Voor vleeskuikens is de richtlijn voor betere praktijken om vleeskuikens maximaal 12 uur van voer te onthouden vanaf het moment van onthouden van voer in de stal, tot en met de slachting in de slachterij.

6 FACTSHEET *Transportwaardigheid pluimvee*

Voorafgaand aan het laden is het essentieel om individuele dieren te controleren of zij voldoende gezond zijn om de omstandigheden van vangen, laden en transporteren te doorstaan zonder dat het een negatief effect heeft op het dierenwelzijn. De wet schrijft voor dat alleen transportwaardige dieren mogen worden vervoerd.

De pluimveehouder is verantwoordelijk dat dieren die niet-transportwaardig zijn, daadwerkelijk niet worden gevangen en geladen. Voorafgaand aan de vangactiviteit zondert hij ze af en geeft de zorg die ze nodig hebben. Bij twijfel of dieren transportwaardig zijn, kan de pluimveehouder zijn bedrijfspluimveedierenarts consulteren om de gezondheid van het pluimvee beoordelen. Deze dierenarts let daarbij specifiek op, of het transport extra pijn of lijden kan veroorzaken. Ook de vangploegmedewerkers en de chauffeur van het pluimveetransport zijn opgeleid, gecertificeerd en bekwaam om niet-transportwaardig pluimvee te herkennen en deze niet te vangen.

Waar dient de pluimveehouder op te letten bij de beoordeling op transportwaardigheid?

- Het pluimvee van een pluimveebedrijf dat ligt in een gebied waar de overheid een transportverbod heeft opgelegd, mag niet worden getransporteerd.
- Individuele vogels die onderstaande verschijnselen vertonen zijn niet-transportwaardig. Het gaat om vogels met:
  - gebroken botten (vleugels, poten). Met name uitgelegde leghennen verdienen extra aandacht om te worden gecontroleerd op gebroken poten, vleugels of borstbeen.
  - ernstige bewegingsmoeilijkheden. Een vogel moet gemakkelijk op beide poten kunnen staan en lopen;
  - ziektesymptomen zoals gezwollen kop, lellen, poten, sterk vermagerd;
  - onvoldoende veren, aanzienlijk kale plekken.

Foto 1 Kip met afhangende vleugel

Foto 2 Kip met spreidstand

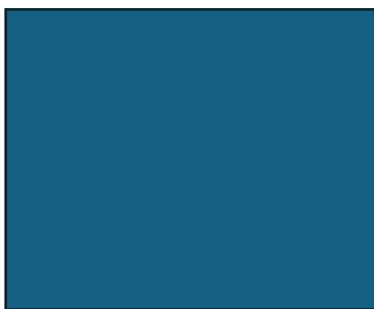

Foto 3 Kip met ziekelijke kenmerken

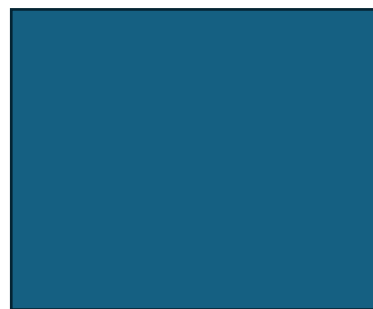

Foto 4 Kip met kale plekken

(Worden nog gemaakt)

7 FACTSHEET *Stalvoorbereiding en faciliteiten voor de vangploeg*

De pluimveehouder zorgt ervoor dat de vangploeg het werk, hygiënisch en goed georganiseerd kan uitvoeren. De pluimveehouder zorgt daarom voor:

- Niet-transportwaardig pluimvee wordt uitgeselecteerd en afgevoerd, of desgewenst, apart gehouden van gezonde dieren die geschikt zijn voor transport. Lees hier meer over in de FACTSHEET *Transportwaardig pluimvee*.
- Het transportbedrijf en de slachterij moeten voorafgaand aan het transport op de hoogte zijn van het juiste aantal en het juiste gewicht van het pluimvee, om het juiste aantal containers en vrachtwagens in te kunnen zetten. Pluimveehouders moeten ongeveer 96 uur voorafgaand aan het laden deze relevante informatie doorgeven aan de slachterij en/of het transportbedrijf en aan het Pluimvee Service Bedrijf.
- Voldoende beschermende en schone bedrijfskleding (geschikte bovenkleding en laarzen) of wegwerpkleding voor de vangploeg.
- Er is voldoende hygiënische ruimte voor de vangploeg om zich om te kleden voor het betreden van de stal. Er dient voldoende schone wasgelegenheid/douche voor alle medewerkers van de vangploeg te zijn, om zich voor ná de vangwerkzaamheden te kunnen wassen. Dit is extra belangrijk bij het uitladen van de stal, waarbij slechts een deel van het pluimvee wordt uitgelaten en ander pluimvee dat blijft zitten wordt beschermd tegen besmettingen.
- Het juiste aantal containers en kratten voorafgaand aan de laadactiviteit. Het juiste aantal pluimvee kan in de praktijk meer of minder zijn, dan vooraf berekend door de pluimveehouder. Op basis van ervaring met de accuraatheid waarmee het juiste aantal pluimvee in de stal wordt ingeschat, wordt een extra hoeveelheid containers of kratten aangeleverd om met zekerheid voldoende containers of kratten tijdens de vang- en laadactiviteiten paraat te hebben.
- De voerlijnen worden opgetrokken, zodat de medewerkers van de vangploeg ongehinderd hun werk kunnen uitvoeren en niet over voerlijnen en voerpannen hoeven te stappen.
- De stal wordt voldoende verduisterd, zodat het pluimvee in rust is als de medewerkers van de vangploeg beginnen met het vangen en laden.
- Voldoende blauw licht in de stal om de vangwerkzaamheden door de vangploeg goed te kunnen uitvoeren. Of op een andere manier met hetzelfde resultaat in de stal.
- Een vlak erf en een stalentree zonder drempels. Tijdens het uit de stal rijden en opladen van met pluimvee geladen containers of kratten, wordt hierdoor onnodig schokken voorkomen. Dit verlaagt het risico op letsel door beknelling en verdrukking tijdens transport. Lees meer over veilig pluimveetransport bij de pluimveehouder in hoofdstuk 4.
- Een goed werkende hogedrukreiniger en ontsmettingsmiddel waarmee materialen van de vangploeg kunnen worden gereinigd en ontsmet na gebruik. Reinigen na de vangwerkmaterialen verlaagt het risico op kruisbesmetting tussen pluimveehouderijen via de materialen en het transportmiddel van de vangploeg.

8 FACTSHEET Containers en kratten: ontwerp, onderhoud en gebruik

Onjuist ontwerp of ongepast onderhoud van laad- en losfaciliteiten en apparatuur kan ongelukken veroorzaken bij het vervoeren van pluimvee of het verplaatsen van kratten, met blauwe plekken of verwondingen bij de dieren tot gevolg. Bijgevolg kan de vleeskwiteit worden aangetast. Gebruik dus containers of kratten van goede kwaliteit die voldoen aan de wettelijke vereisten. □

Er dienen voldoende containers of kratten te worden ingepland, voorafgaand aan vangen en laden. De pluimveehouder en/of chauffeur van het pluimveetransport moet de vangploeg op de hoogte stellen hoeveel dieren per krat of container geladen dienen het worden. Het aantal dieren per krat of container is gebaseerd op het gemiddeld gewicht van de dieren, de klimatologische omstandigheden in de laadruimte en het klimaat buiten.

Verordening (EG) nr. 1/2005, bijlage I 'TECHNISCHE VOORSCHRIFTEN', Hoofdstuk VII 'RUIMTE VOOR DE DIEREN', E 'Pluimvee', 'Beladingsdichtheid voor het vervoer van pluimvee in containers' schrijft de volgende minimumvloeroppervlaktes voor:

Eendagskuiken	21-25 cm ² per eendagskuiken
Pluimvee lichter 1,6 kg	180-200 cm ² per kg
Pluimvee 1,6 - 3 kg	160 cm ² per kg
Pluimvee 3 - 5 kg	115 cm ² per kg
Pluimvee zwaarder dan 5 kg	105 cm ² per kg

Deze cijfers kunnen variëren en zijn niet alleen afhankelijk van het gewicht en de grootte van de dieren. De beladingsdichtheid dient ook te worden afgestemd op de fysieke conditie van de dieren, de externe weersomstandigheden en de mogelijke reistijd.

De beladingsdichtheid moet worden aangepast om hittestress te voorkomen bij warm en vochtig weer, en koudestress bij koud weer.

Als er te weinig containers worden aangeleverd voor transport, dan mag de vastgestelde beladingsdichtheid niet worden overschreden. De pluimveehouder dient onmiddellijk actie te ondernemen, als hij ziet dat er te weinig containers of kratten worden/zijn aangeleverd.

Het teveel aan dieren blijft in de stal, tot er extra containers of kratten beschikbaar zijn om dan de vang- en laadactiviteiten te hervatten.

9 Goede en betere praktijken voor pluimveetransport

De chauffeur is als enige verantwoordelijk voor het welzijn van de dieren tijdens deze fase van het transport. De chauffeur bewaakt het dierenwelzijn tijdens het opladen en de gehele rit en treedt op bij eventuele calamiteiten.

Het transport van pluimvee brengt verschillende potentiële stressfactoren met zich mee die het dierenwelzijn negatief beïnvloeden. O.a. een nieuwe onbekende omgeving, bewegingsbeperkingen als gevolg van opsluiting, trillingen, plotselinge bewegingen en ongebruikelijke geluiden, temperatuur- en vochtigheidsschommelingen, ventilatie en de stress van voer- en waterbeperkingen bij transporten korter dan 12 uur.

Algemene richtlijnen voor pluimveetransport:

- Iedere medewerker die pluimvee hanteert of verantwoordelijk is voor het daadwerkelijk transport van levende dieren, dient gecertificeerd te zijn en vakbekwaam voor de taken. Transportbedrijven voldoen aan het minimale wettelijke trainingsprogramma dat vereist is voor de vakbekwaamheidsbewijzen in Europa, en eventuele nationale vereisten.
- De chauffeur dient de nodige kennis te hebben over de impact van zijn werk op stress, angst en gerelateerde verwondingen bij dieren en op de kwaliteit van het vlees van vervoerde dieren. Ook dient hij te weten hoe het verspreiden van ziekten tussen mens en dier wordt voorkomen. Hij dient de belangrijkste fysiologische symptomen te herkennen die het dierenwelzijn van de dieren weergeven (o.a. uitingen van stress door hitte of koude, pijn).
- De chauffeur dient voorzichtig en soepel te rijden. Hij kiest de optimale weg rekening houdend met de afstand, het weer, de kwaliteit van de weg en mogelijke wegproblemen (vb. file, wegwerkzaamheden).
- Een goede communicatie tussen de chauffeur en de verantwoordelijken van de laad- en loslocaties op de vertrek- en bestemmingsplaatsen is essentieel; ze moeten vooraf telefoonnummer en e-mailadres delen om eventuele wijzigingen in het geplande vervoersprogramma voor en tijdens de reis tijdig te kunnen doorgeven. Zo wordt de slachterij geïnformeerd over de aankomsttijd en eventuele vertraging tijdens het transport. Zo kan de wachttijd bij de slachterij worden verkort.
- De chauffeur houdt zich aan wettelijk verplichte rij- en rusttijden.
- De chauffeur van levend pluimvee vermijdt zoveel mogelijk het spitsverkeer en files. Pauzes en stilstand moeten worden vermeden, vooral op de heetste uren van de dag. De reis wordt aan specifieke omstandigheden aangepast zoals variabele gevoeligheid voor stress en sterfte bij de verschillende pluimveetypen, weersomstandigheden, gebeurtenissen die tijdens de reis kunnen voorkomen.
- Pluimvee wordt tijdens alle stops gecontroleerd, maar ook bij files. Als het pluimvee door stilstand in de file in welzijnsproblemen komt, dan dient de chauffeur de politie te bellen. De politie kan zorgen voor geleide uit de file, zodat het dierenwelzijn kan blijven gehandhaafd.

10 Goede en betere praktijken voor het vangen en laden van pluimvee

Het op de juiste wijze hanteren van het pluimvee door de vangploeg is essentieel om pijn en stress bij pluimvee tijdens het vangen en laden tot een minimum te beperken. Bedenk hierbij dat het vangen en laden altijd een minimale mate van stress bij de dieren veroorzaakt. Het pluimvee in de stallen is meestal niet gewend om door mensen te worden opgepakt. Het “plotseling” in de stal binnendringen door meerdere mensen met materiaal zorgt onvermijdelijk voor stress en vluchtgedrag. De mate van schrikachtig gedrag hangt af van het type/ras pluimvee. Vluchtgedrag kan zich snel en onvoorspelbaar verspreiden door het koppel, waarbij het pluimvee zichzelf kan verwonden door verdringing of tegen de stalinrichting vliegen. Bij de minste beweging van een buitenstaander kan het pluimvee in golfbewegingen opfladderen, waarbij uitgebreid letsel kan ontstaan. Er dient dus rekening gehouden te worden met de verschillende rassen en omstandigheden om stress en letsel zoveel mogelijk te vermijden.

Beschrijving van de verschillende vangmethoden

Er zijn grofweg 3 methoden om pluimvee te vangen, namelijk door het ondersteboven aan de poten op te tillen en te dragen, door het pluimvee rechtop op te tillen en te dragen, of door het pluimvee machinaal te vangen.

Wereldwijd is het ondersteboven vangen van pluimvee de meest gebruikte methode. Het ondersteboven of rechtop vangen zijn methoden waarbij vangploegmedewerkers het pluimvee handmatig vangen. Voor beide methoden om handmatig pluimvee te vangen en laden gelden de algemene richtlijnen.

In paragraaf 10.1 *Algemene richtlijnen voor het handmatig vangen en laden van pluimvee.*

In paragraaf 10.2 Staan specifieke richtlijnen om leghennen ondersteboven te vangen staan

In paragraaf 10.3. Staan specifieke richtlijnen om vleeskuikens ondersteboven te vangen staan

In paragraaf 10.4 staan richtlijnen om vleeskuikens machinaal te vangen.

In paragraaf 10.5 staan richtlijnen om leghennen en vleeskuikens rechtop te vangen.

De pluimveehouder kiest de vangmethode en geeft opdracht tot uitvoering

De pluimveehouder dient zelf de keuze te maken of het voor zijn koppel pluimvee beter is om: kort onderste boven, machinaal of rechtop, te vangen.

Diens keuze zal mede afhankelijk zijn van marktprijzen voor rechtop gevangen pluimvee, en ruimte bij het slachthuis voor langere aanvoertijden, die voortkomt door de tijdrovende methode van rechtop vangen.

De pluimveehouder geeft de gekozen vangmethode aan op het opdrachtformulier.

10.1 FACTSHEET *Algemene richtlijnen voor het handmatig vangen en laden van pluimvee*

Pluimveeservicebedrijven zorgen ervoor dat:

- Medewerkers worden ingezet die het bewijs van vakbekwaamheid via IKB hebben behaald. De Gids voor goede en betere praktijken voor het laden van pluimvee NVPSB en de IKB richtlijnen zijn geïmplementeerd in de werkrouines van de vangploeg.
- Er voldoende rustpauzes zijn voor de medewerkers om vermoeidheid te voorkomen.
- Eigen meegebrachte materialen zijn schoon en ontsmet. Het materiaal wordt na gebruik ter plaatse bij de pluimveehouder zo goed mogelijk gereinigd en ontsmet. Dit voorkomt kruiscontaminatie tussen pluimveebedrijven via transportroutes.
- Alle vangers passende en schone werkkleding, veiligheidsschoeisel en persoonlijke beschermingsmiddelen (kniebeschermers, mondkapje en hoofdbedekking) dragen.
- De lichtintensiteit beperkt is en er gebruik wordt gemaakt van blauw licht. Hoofdlampen van de vangploeg moeten blauw licht geven.
- Het geluid door medewerkers beperkt wordt en lawaai wordt voorkomen bij het gebruik van de stalinrichting, materiaal en transportmiddelen.
- Er wordt voorkomen dat de dieren nat worden tijdens het vangen, laden of verplaatsen buiten de stal.
- Containers of kratten mogen niet kantelen en dieren mogen niet van een hoogte kunnen vallen.
- De containers worden zo dicht mogelijk bij de dieren in de stal gezet. Bij het gebruik van kratten worden deze ook dicht bij de dieren gebracht. Hoe korter de afstand waarover de dieren worden getild van hun zitplaats tot in krat of container, hoe beter het is.
- De dieren dienen zo min mogelijk door verschillende medewerkers worden overgepakt. Als dit toch onvermijdelijk is, geef de dieren dan rustig aan elkaar over en probeer de borst van de dieren zoveel mogelijk te ondersteunen.^{6,7}
- De dieren behoedzaam in de container worden geplaatst. De dieren worden recht op hun poten in de krat of container geplaatst. Dieren mogen niet op hun zij, of op de rug, liggen, moeten gelijk weer rechtop gezet worden. Lichaamsdelen mogen niet bekneld raken tussen onderdelen van de container of de krat. Het maximaal aantal dieren per krat of lade mag niet worden overschreden. De dieren worden gelijkmatig verdeeld over de ruimte in iedere kratten of container, om verdrinking te voorkomen. Medewerkers zien continu toe op hun eigen werk, om te voldoen aan deze richtlijn voor het hanteren van pluimvee tijdens het laden.
- Bij het uitladen kan gebruik wordt gemaakt van een afscheiding. De dieren die gevangen moeten worden blijven daarbij gescheiden van de dieren die in de stal achterblijven.

Vangploegmedewerkers dragen zorg voor het gelijkmatig verdelen van pluimvee over de container of krat, het juiste aantal dieren en dat de dieren recht op de poten worden gezet (en niet ondersteboven). De medewerkers zorgen bij het sluiten van het krat of de container dat er geen lichaamsdelen bekneld raken.

10.2 FACTSHEET *Leghennen ondersteboven vangen en laden*

- Leghennen in volière systemen kunnen voorzichtig in kleinere gebieden worden gedreven, waar ze tijdelijk worden ingesloten en zo nodig worden omgeven door draagbare hindernissen.⁶
- In volièresystemen worden leghennen niet uit de bovenste niveaus naar beneden gedreven, maar zorgvuldig gevangen uit de bovenste niveaus. Dit moet worden voorkomen door rustig te werk te gaan en met vloeiende bewegingen te werken.⁶
- Legpluimvee dat zich verstopt achter objecten zoals rekken, nesten, water- of voedselleidingen, dient voorzichtig te worden ingesloten en gevangen om letsel door het raken van objecten te voorkomen.⁶
- Leghennen worden bij voorkeur aan twee poten gevangen.² Ze mogen aan één poot worden gevangen, als het vangen aan twee poten in de praktijk niet haalbaar is.⁹ In iedere hand worden maximaal 3 leghennen per hand vastgehouden. Bij het lossen van de eerste hand met 3 kippen, worden deze in de ruime opening van het krat geladen, en op de poten gezet. Bij het plaatsen in de kratten houden de leghennen vaak de vleugels gespreid om weerstand te bieden aan het binnendringen van de container of krat. Om tegenstribbelen te voorkomen worden de kippen met de kop iets naar beneden voorzichtig van bovenaf in de opening geladen, en recht op de poten gezet.^{2,6,7}
- De duur van het ondersteboven wordt beperkt tot een tiental seconden, bij voorkeur maximaal één minuut.^{4,5} Hiertoe worden de kratten op een karretje gezet en dicht bij de leghennen in de stal geplaatst. De vangers hoeven dan niet ver te lopen en dit vermindert ook het risico op vermoeidheid van het personeel.⁶ Voor het gebruik van karretjes wordt het strooisel uit de stal verwijderd of er worden rijplaten neergelegd.⁶
- Als het pluimvee toch over enige afstand in omgekeerde positie moet worden verplaatst, dan worden de leghennen tegen het bovenbeen van de drager gehouden. Het bovenbeen ondersteunt de borsten van de hangende leghennen en geeft lichte druk tegen de borsten, wat een natuurlijke prikkel veroorzaakt bij de leghennen die daardoor niet gaan fladderen om los te komen.² Leghennen worden namelijk rustig als ze in ondersteboven gehouden positie met de borst contact maken met een ander punt, zoals het been van de drager.^{2,3}

Hier houdt de vanger de leghennen met de borst tegen het bovenbeen, zodat de leghennen rustig blijven hangen en niet fladderen, wat de kans op letsel tot een minimum beperkt.

Best practice: 2 á 3 leghennen worden met 1 hand bij de poten opgetild, terwijl de andere hand de hennen bij de borst ondersteunt.

10.3 FACTSHEET *Vleeskuikens ondersteboven vangen en laden*

- Vleeskuikens worden bij voorkeur aan twee poten gevangen.² Ze mogen aan één poot worden gevangen, als het vangen aan twee poten in de praktijk niet haalbaar is.⁹
- De containers worden zo dicht mogelijk bij de te vangen vleeskuikens in de stal gezet, zodat de vleeskuikens direct na het vangen in de lades kunnen worden gezet. Dit zorgt ervoor dat de dieren maar heel kort ondersteboven hangen. De vleeskuikens worden met maximaal 3 per hand gedragen, met een maximum van 5 vleeskuikens bij een lichaamsgewicht van maximaal 2 kg en een maximum van 3 vleeskuikens van meer dan 2 kg.⁹
- Door de vleeskuikens tijdens het dragen aan de poten tegen het bovenbeen te houden, hangen ze rustig en wordt gefladder en het risico op letsel voorkomen.³

10.4 FACTSHEET *Machinaal vangen van pluimvee*

Machinaal vangen van pluimvee moet worden gedaan door een goed opgeleide medewerkers met ervaring in het bedienen van de machine en kennis heeft van het gedrag van de dieren. Het gebruik van de vangmachine ontslaat de pluimveehouder niet van hun verantwoordelijkheid met betrekking tot de geschiktheidsbeoordeling van de dieren.⁹

Vleeskuikens

Bij machinaal vangen van vleeskuikens is het continu nodig om controles op de instellingen van de machine uit te voeren, zodat de dieren soepel, stress vrij en zonder letsel kunnen worden geladen. Onjuiste afstelling of slecht onderhoud van de vangmachine is schadelijk voor het dierwelzijn. Met name wanneer de laadsnelheid niet goed aangepast wordt aan de beladingsomstandigheden, dan kan het vangen met de vangmachine letsel veroorzaken.⁹

Kalkoenen

Bij machinaal vangen van kalkoenen dienen de kalkoenen rustig in kleine groepjes naar de lopende banden te worden geleid om verstikking te voorkomen.⁹ De transportbandmachine dient enkele uren tot enkele dagen voordat de vangst begint, alvast in de stal worden gebracht. Op deze manier hebben de kalkoenen tijd om de machine te onderzoeken en zijn ze minder bang als het laden begint.⁹ Om ervoor te zorgen dat de dieren minder aarzelen om de lopende band op te lopen, dient er mest of stro op te worden gelegd – zodat het een vertrouwde geur krijgt.⁹

Tijdens het gebruik van de vangmachine wordt gecontroleerd of instellingen van de vangmachine correct zijn om letsel en stress te voorkomen.⁹

Bron: © GTC Agricultural 109.

10.5 FACTSHEET *Vleeskuikens en leghennen rechtop vangen en laden*

Leghennen rechtop vangen en laden

Leghennen worden per stuk of per 2 stuks rechtop vangen en vastgehouden tijdens het dragen. De leghennen worden per twee, die naast elkaar zitten, rechtop opgetild en vervolgens vastgehouden bij de borst. De vleugels worden tegen het lichaam gehouden.¹ Let erop, dat de leghennen niet te strak bij de borst worden vastgehouden, omdat de ademhaling belemmerd kan worden als de luchtzakken in de lichaamsholte onvoldoende kunnen in- en uitzetten.

De leghennen worden per stuk of per twee in de kratten geladen, waarbij een medewerker helpt om de leghennen behoedzaam in de krat te laden. Deze medewerker zorgt er ook voor dat de leghennen goed wordt verdeeld over de ruimte in het krat en dat de beladingsdichtheid niet wordt overschreden. Voor deze methode is het van groot belang dat het pluimvee rustig wordt benaderd en dat er voldoende duisternis is tijdens het vangen.

Deze leghennen worden per 2 opgetild en gedragen. De handen bevinden zich om de vleugels en de borst.

Kleinere hennen kunnen ook per stuk met de hand worden gefixeerd en tegen het lichaam aan gehouden gedragen.

Vleeskuikens rechtop vangen en laden

Vleeskuikens worden per 2 rechtop gevangen door ze aan het lichaam vast te pakken en op te tillen. De handen worden om de vleugels en de borst gehouden.^{2,9}

Let erop, dat de kuikens niet te strak bij de borst worden vastgehouden, omdat de ademhaling belemmerd kan worden als de luchtzakken in de lichaamsholte onvoldoende kunnen in- en uitzetten. Een medewerker helpt om de vleeskuikens goed te verdelen over de ruimte in de container en dat de beladingsdichtheid niet wordt overschreden. Voor deze methode is het van groot belang dat het pluimvee rustig wordt benaderd en dat er voldoende duisternis is tijdens het vangen.

Vleeskuikens worden per 2 rechtop opgetild en vastgehouden met de handen om de vleugels en de borst. Let op dat de kuikens niet te strak worden vastgehouden en de adembewegingen voldoende kunnen uitvoeren met de borst.

11 VOORBEELD *Overeenkomst van opdracht en leveringsvoorwaarden*

Dit format kan worden gebruikt als bevestiging van de overeenkomst van opdracht tussen het pluimveeservicebedrijf en de pluimveehouder. Het opdrachtformulier bevat een beschrijving van de voorwaarden waaraan het pluimveeservicebedrijf en de pluimveehouder dienen te voldoen. Bij problemen met de invulling van de randvoorwaarden kunnen de betreffende factsheets worden toegevoegd met aanvullende informatie over o.a. stalvoorbereiding, vangmethoden en goed onderhouden containers of kratten.

Voorbeeld bevestiging overeenkomst van opdracht en leveringsvoorwaarden

Bedrijfsnaam pluimveeservicebedrijf (opdrachtnemer):					
Adres pluimveeservicebedrijf:					
Telefoonnummer pluimveeservicebedrijf:			Naam contactpersoon planning pluimveeservicebedrijf:		
Emailadres pluimveeservicebedrijf:					
Naam pluimveebedrijf (opdrachtgever):			Naam contactpersoon pluimveehouder: ..... Bereikbaar op telefoonnummer:		
Shovel meenemen? Ja / Nee		Mestschuiven na vangwerkzaamheden? Ja / Nee			
Invullen door pluimveehouder:					Invullen door pluimveeservicebedrijf:
Datum aanvraag werkzaamheden:			Aanvraag tijdstip:		
Stalnummer	Weglade n of uitladen?	Besmettelijke dierziekte?* (Salmonella, Gumboro, anders)	Totaal aantal dieren vangen en laden	Aantal dieren per lade	aantal uren werken per medewerker
					aantal minuten pauze per medewerker
Welke vangmethode vraagt u aan: ☐ aan de poten in ondersteboven positie* ☐ recht-op vangen* ☐ machinaal vangen* * let bij de aangevraagde methode op de leveringsvoorwaarden					
Eventuele opmerkingen:					
De naam van onze voorman/-vrouw is ..... en is onderweg mobiel bereikbaar onder 06 -					
Naam werknemer		Soort identiteitsbewijs	Documentnummer	Einddatum geldigheid	
Naam opdrachtgever*:			Naam opdrachtgever*:		
.....					
Handtekening:			Handtekening:		
Datum aanvraag opdracht: .... - .... -			Datum bevestiging opdracht: .... - .... -		
*Bij de ondertekening van deze overeenkomst zijn de leveringsvoorwaarden van toepassing.					

Leveringsvoorwaarden overeenkomst van opdracht vangen en laden

Wat kunt u van ons verwachten?

- Ons pluimveeservicebedrijf neemt deel aan IKB PSB (Integrale Ketenbeheersing Pluimveeservicebedrijven, zie ook *Jaarplan AVINED/IKB PSB 2022*) en werkt overeenkomstig de erkenningseisen en de cursus Verantwoord Pluimveeladen.
- Ons pluimveeservicebedrijf houdt zich aan wet- en regelgeving met betrekking tot dierenwelzijn en biosecurity.
- Bij aangevraagde vangmethode voor ondersteboven vangen, machinaal vangen of rechtop vangen wordt acht geslagen op richtlijnen in de *Gids voor goede en betere praktijken voor het vangen en laden van pluimvee NVPSB*.
- Onze medewerkers zijn tijdig aanwezig om te starten met de werkzaamheden op de aangevraagde tijden, met schoon materieel, kleding en schoeisel.
- Onze medewerkers laden geen zieke, niet-transportwaardige of dode dieren.
- Onze medewerkers overschrijden de maximale hoeveelheid dieren per container of krat waarvoor opdracht is gegeven niet, om overbelading te voorkomen en het dierenwelzijn te borgen.

Wat verwachten wij van u?

- De stal is bij werkzaamheden tussen zonsopkomst en zonsondergang verduisterd. Er is blauw licht aanwezig, met voldoende intensiteit om de vangwerkzaamheden te kunnen uitvoeren.
- De vangploeg heeft een verwarmde ruimte om zich om te kleden te douchen en toiletteren, en voldoende faciliteiten om te kunnen pauzeren.
- Zorg voor bedrijfseigen kleding en schoeisel, en voldoende douchegelegenheid. Neem alle voorzorgsmaatregelen om te voorkomen dat dierziekten via mensen en materialen worden overgedragen tussen de stallen.
- Veranderingen in aantallen kuikens per lade die op het laatste moment nog moeten worden doorgevoerd, worden rechtstreeks gecommuniceerd met het pluimveeservicebedrijf of de voorman van de vangploeg.
- Er wordt geen mest geschoven voordat het laatste dier gevangen en geladen is. Dit voorkomt stress bij de dieren en het voorkomt een werkomgeving voor onze werknemers vol met stof en stank.
- Meld eventuele schade door onze werknemers of materieel binnen 48 uur per email aan ons.
- Zorg dat er voldoende en goed functionerende containers of kratten aanwezig zijn, zodat de doorgegeven aantallen dieren per container of krat niet hoeft te worden overschreden. Voorkom bij de berekening van het aantal dieren per container of krat dat er geen sprake is van overbelading. Zorg daarnaast voor een extra aantal containers of kratten. Wanneer er sprake is van onbruikbare, verontreinigde, onveilige of onvoldoende containers of kratten zijn er zodoende voldoende reserve containers of kratten om de werkzaamheden doorgang te laten vinden.
- Houdt de slachterij op de hoogte van de bestelde methode van vangen, met name wanneer er rechtop wordt gevangen. Rechtop vangen brengt langere tijden van laden met zich mee, waardoor logistieke aanpassingen nodig kunnen zijn.
- Zorg dat niet transportwaardige dieren zijn uitgeselecteerd en dode dieren zijn afgevoerd.

Voor gedetailleerde richtlijnen voor de samenwerking met het ons en de slachterij verwijzen wij naar de *Gids voor Goede Praktijken voor vangen en laden van pluimvee NVPSB*. Daarin vindt u factsheets met aanvullende richtlijnen per onderwerp.

Wat als er niet wordt voldaan aan de verwachtingen?

Als u niet voldoet aan wat wij van u verwachten, dan ontvangt u hierover een terugkoppeling van ons telefonisch, met een bevestiging per email. Wij verwachten ook van u dat u ons op de hoogte stelt, als wij niet aan de verwachtingen voldoen. Graag maken wij afspraken om in het vervolg beter te voldoen aan elkaars verwachtingen.

12 Terugkoppeling slachtgegevens

Pluimveeslachterijen verzamelen diverse gegevens die indicatoren zijn voor het welzijn van het pluimvee in de periode voorafgaand aan vangen, tot en met de slacht. De gegevens kunnen worden omgezet in zogeheten benchmarks, waarin welzijnsindicatoren bijvoorbeeld worden onderverdeeld in sterfte bij aankomst, processchade, blauwe plekken en overig letsel.

Deze gegevens en eventuele benchmarks worden bij ieder koppel teruggekoppeld aan de pluimveehouder, zodat deze een indicatie heeft van het welzijn van het pluimvee bij aanvoer en slacht. Als cruciale ketenpartner op het gebied van vangen en laden van pluimvee, is het van belang dat pluimveeservicebedrijven door de pluimveehouder worden geïnformeerd over de resultaten en eventuele benchmarks.

Bij indicatoren dat het dierenwelzijn niet geborgd is geweest dienen ketenpartners de oorzaak te onderzoeken en afspraken maken over mogelijke oplossingen, die een volgende keer worden toegepast. Zo nodig kunnen deze worden vastgelegd in opdracht bevestiging en/of de leveringsvoorwaarden.

13 Bronvermelding

¹ EFSA Journal, gepubliceerd op 7 september 2022. EFSA Journal 2022;20(9):7441 'Welzijn van gedomesticeerde vogels en konijnen vervoerd in containers.' Recommendations 8.1.2, punt 2.

² EFSA Journal, gepubliceerd op 7 september 2022. EFSA Journal 2022;20(9):7441 'Welzijn van gedomesticeerde vogels en konijnen vervoerd in containers.' Recommendations 8.1.2, punt 3.

³ Verordening 1099/2009, Bijlage II, punt 5.8: 'Vanaf het punt van het aanhaken van de vogels totdat zij de waterbadbedwelmer in gaan, is er een voorziening aangebracht die met de borst van de dieren in aanraking komt om hen te kalmeren.'

⁴ Verordening 1099/2009, Bijlage II, 5.2: 'De aanhaaklijnen zijn zodanig ontworpen dat de dieren die eraan worden gehangen er niet langer dan één minuut bij bewustzijn aan hangen.'

⁵ Het EFSA Journal (2004), 45, 1-29, Welzijnsaspecten van de belangrijkste systemen van bedwelming en het doden van de belangrijkste commerciële, pagina 18: 'Pluimvee moet aan de beugelijn door beide benen worden opgehangen gedurende een zo kort mogelijke tijd. Het maximum tijdsinterval tussen ketenen en bedwelming mag niet langer zijn dan één minuut.'

⁶ EFSA Journal, gepubliceerd op 7 september 2022. EFSA Journal 2022;20(9):7441 'Welzijn van gedomesticeerde vogels en konijnen vervoerd in containers.' Recommendations, diverse hoofdstukken.

⁷ [2018-02-22-Kippenvangersbrochure.pdf \(eyesonanimals.com\)](https://www.eyesonanimals.com/2018-02-22-Kippenvangersbrochure.pdf)

⁸ Verordening (EG) nr. 1099/2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden, Bijlage I, Hoofdstuk I, tabel 1, punt 1 niet-penetrerend penschiettoestel en Hoofdstuk II, punt 3 Cervicale dislocatie en percuterende slag op de kop.

⁹ Guide to good practices for the transport of the Poultry, European Commission, mei 2018.

¹⁰ Pluimveeweb, 24 november 2016.